

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Emigrările.

Zi de zi cetim cum jandarmeria prinde la frontiere emigranți români pe cari apoi îi pedepsește cu închisoare și cu amende de nu le rămâne un ban, și sunt aduși acasă cu șupă.

Oamenii aceștia sunt adunați de agenți cari pe bani grei îi învață cum să se deghizeze ca să nu-i cunoască detectivii cari stau la pândă după ei.

Ei își vând vitele și acarele cu cari și-au lucrat pământul, din cari lasă o mică sumu-liță familiei în speranța că în scurtă vreme vor ajunge la câștig și le vor trimite de traiu, cu restul plătesc pe agent, își cumpără haine nemțești și călătoresc pe clasa a II-a, alții merg cu automobile scumpe până spre hotar și acolo îi încarcă cutare slovac ca pe niște snopi în car acoperindu-i cu fân. Detectivii înse îi cunosc pe tren și în clasa a II-a după graiul lor și după chipul cum își îmbracă haina nemțească în care n'a crescut, iar în carele cu fân ce trec hotarul jandarmul își bagă baionetul până dă de carne vie. Când ajung escortați acasă nu mai au vite și acarete cu cari să-și lucreze pământul ori să câștige cu chiria, bietul om rămâne numai la câștigul cu palma, unde nu este nici acest câștig, rămâne cerșitor.

Unul își scrie celor de acasă că s'a vârit sub vagoanele unui tren de povară și așa cu primejdia vieții înțepenit în picioare și mâni de un sul a mers, când nu mai putea se lăsa de un tren să poposească câteva ore să se urce sub altul. Emigrează dar oamenii noștri și cu primejdia morții. Trebuie să fie dar acasă ceva mai grozav decât moartea lui, istovirea de foame a celor de acasă pe cari cu viața lui vrea să-i mântuiască.

Unde succede trecerea, acasă rămâne familia disperată, femeia fără bărbat, copiii fără tată, baza morală a familiei sdruncinată, iar dincolo de ocean bărbatul devine un pribeag muncitor, fără casă, fără masă, fără căldura vieții familiare, fără îndrumările bisericii învățătoare, un cetățean internațional deslipit de căminul familiar și de țarina strămoșească. În chipul acesta ni se des-

ființează țărâniea, talpa țării, ne pierdem credincioșii, o se pierdem subiectul contribuabil la susținerea instituturilor noastre culturale.

Este timpul suprem să se facă o statistică a risipei de oameni în America, a dezastrului moral de acasă a americanismului, bilanțul profitului și pierderilor de emigrare, spre a convinge și pe optimiștii americanismului și pe indiferenții spectatori, că aici stăm în fața unei boale sociale la care nu putem privi cu mâinile în sân.

Emigrările noastre nu sunt efluxul iperpopulației, nici de cucerire de teritoare, de industrie și comerț sunt simplaminte goana absolutului bancrot de existență. Rauberwirtschaftul de acasă care îi ia Românului pământul de sub picioare și-l lasă cu brațele de muncă încleștate, căci și la porțile câștigului cu brațele se face deosebire între om și om. Dovadă că la Români e mai mare tendența de emigrare, pentru că de sub ei s'a luat mai mult pământ de s'a dat altor coloniști și ei sunt huiduiții capitaliștilor. Această silă crudă îi alungă pe oameni din țară spre America. Cei ce cercă să înfrumsețeze lucrurile emigrărilor cu foloasele acele de gologani câștigați pe ruina satelor noastre nu știu ce fac. Emigrarea se poate împedeca numai prin sanarea referințelor sociale de acasă, prin deschiderea deuseelor de câștig acasă. Aici trebuie să se concentreze toate puterile noastre de a deschide poporului acasă posibilitatea existenței. Idiologia este sufletul, pământul, industria și comerțul corpul năzuințelor noastre. Intre împrejurările date realizarea acestor nizuințe sunt îndepărtate, trebuie să ne creăm un sistem de apărare și până la aceea realizare.

Acasă să insistăm cu vreme și fără de vreme pentru patronarea brațelor de muncă și largirea terenului de muncă. Să desarmăm pe agenții de emigrare și să-i dăm pe mâna poliției. Prin scrieri să zugerăm poporului icoana mizeriei emigrantului o să-l convingem că dacă risipa de energii puse în joc în pornirea spre emigrare am pune-o în serviciul luptei de existență acasă, ne-am putea crea acasă prin noi înșine baza de existență.

Un popor binecuvântat de Dumnezeu cu atâtea calități mari accesibile pentru progres și viață productivă nu e permis să-l lăsăm în pribegie ca acolo să-și risipească energiile cu cari

poți zidi cetăți dacă îi ai cârma în mână. Să avem dar o cârmă proprie a îngrijirii de soartea materială a poporului ca să rămână acasă la vatra strămoșească, o misiune internă bine organizată.

În America sunt zeci de mii de Români concentrați, alții izolați. În lipsă de conducere sunt prada speculanților de muncitori de acolo, unii dintre ei să și căsătorească acolo și acolo rămân pe vecie, acasă se întorc numai bătrâni, sucrescența rămâne pierdută pentru noi, socialmente ajung sub influințele spiritului internațional de acolo, ori să atașează la cutare sectă cu un cuvânt, sunt desbrăcați de ființa lor. Emigrările nu vor încetă curând ori cel puțin cei din afară vor rămâne și mor departe suflete rătăcitoare. Aici se impune organizarea unei misiuni externe.

Adevărat că din inițiativă particulară au trecut câțiva preoți cari își înființează acolo parohii, mai departe gazetari cari își înființează gazete. Aceștia înseamnă o organizare de conservare a elementului românesc din America și de misiune pentru a-i readuce la țara mamă. Dimpotrivă vedem că prin certele lor gazetărești îi împoșcă și demoralizează, iar preoțimea pribegă și ia pribegeste cu ceilalți pentru pâinea de toate zilele.

Ocârmuirea noastră bisericească trebuie să organizeze acolo biserica, să înființeze vicariate episcopalești cu protopopi și parohi puși sub legea noastră organică. În această misiune să fie trimiși cei mai aleși preoți cari știu ce e misiunea. Așa am putea paraliza risipa de credincioși și i-am readuce la vatra strămoșească. Așa fac și alte biserici și așa țin legăturile canonice cu biserica matcă și îi țin pentru neamul lor precum atâtea exemple vii vedem.

Dar mai avem noi și în țară împrăștiți mii și mii de credincioși. Un prieten a fost nu de mult în Madoș, un orașel lângă Poșon, și a dat acolo de o formală colonie, doi profesori, un cofetar și mai știu eu ce măiestri așezați acolo. Apoi mergi în Cașovia ori unde vei merge în nordul ori sudul Ungariei și vei afla pretutindeni Români, nu transitori ci stabili, o misiune ar trebui să se estindă și asupra acestora, căci pe aceștia i-a ținut acolo de regulă starea bună și gândesc cu iubire la obârșia lor. Un cuvânt de inimă i-ar mișcă să-și trimită copiii între noi, cei fără de moștenitori să-și aducă aminte de bisericuțele lor de acasă și să le testeze ceva. Doar Gozsdu, Șaguna din acele îndepărtări au venit la noi de ne-a adus comorile lor din cari cheltuim astăzi. Misiunea bisericești este de a cercă unde numai este un suflet de creștin și a-l ține legat de biserica mamă.

Se înțelege că noi aici am putut da numai conturile acestor misiuni, elaborarea planului de acțiune cade în dreptul și datoria ocârmuirii oficiale a bisericii.

Sfințirea bisericii din Satulbarbă.

Deabia s'au strecurat două săptămâni dela sfințirea bisericii din comuna Ortiteag, de pe valea Crișului, și P. S. Sa Domnul Episcop diecezan *Ioan I. Papp* a întreprins a doua călătorie apostolică în Bihor. Neobositul Arhiereu deastădată a părăsit reședința spre a se cobori la hotarele extreme ale diecezei, pe valea Bărcăului, dela granița nordică a Bihorului. *Satulbarbă* e un cătun mic, dar mare este credința și spiritul de jertfă al locuitorilor lui. Câteva căsuțe cu stuf, risipite pe un clin de deal, cu o mână de oameni săraci și amărâți, cari au însă aceea ce nu au multe sate bogate și puternice: au școală confesională, au casă parohială și au acum o mândră biserică, de ți-e mai mare dragu să le vezi una lângă alta, curățele și potrivite cerințelor.

Acum, că în aceste vremuri grele, Dumnezeu le-a ajutat de și-au văzut cu ochii un vis de demult, și-au văzut casa Domnului nouă și împodobită ca o mireasă, ultima lor dorință eră, ca lăcașul cel nou de închinare să fie târnosit și binecuvântat de însuși mirele și capul încoronat al diecezei. Și eră aceasta nu numai o simplă dorință a unui sat, ci eră o veche trebuință sufletească a poporului dintr'un întins ținut mărginaș, pe pământul căruia de două veacuri nu se știe să fi călcat picior de Vlădică ortodox. O astfel de rugăminte nu se putea să nu aflu răsădit viu în inima Arhiereului, care și altcum e gata în tot momentul a-și lua cărja și a se cobori în mijlocul turmei.

P. S. Sa a plecat deta reședință sâmbătă dimineața (în 4 oct. n.), având în suită pe pâr. dr. *Dim. Barbu*, protopopul Chișineului și pe diaconii ceremoniali: dr. *L. Iacob* și *C. Lazar*.

La 10 ceasuri a. m. Arhiereul a sosit la *Oradea-mare*, în gara principală a căreia a fost întâmpinat de o mare mulțime de cler și popor. Eră de față P. C. Sa Dl vicar episcopesc *Vasilie Mangra*, în fruntea membrilor și funcționarilor Consistorului orădan, și a preoțimii din satele învecinate. Intelectualii și poporenii din oraș erau reprezentați în număr frumos. În numele clerului și poporului din protopopiatul Orăzii administratorul *A. Horvath* adresează P. S. Sale cuvântul de bineventare, la care arhiereul răspunde, vădit emoționat pentru frumoasa manifestație de reverință a orădanilor.

După un scurt dejun luat la masa P. C. Sale Dl vicar episcopesc și după ce vizitează biserica centrală și casa consistorială, P. S. Sa cu trenul dela ameazi își urmează drumul spre *Satulbarbă*, însoțit acum și de P. C. Sa dl vicar, împreună cu domni: *Gheorghe Tulbure*, protopresbiter referent bis., *Andrei Horvath*, admin. protop., *Gheorghe Papp*, arhivar cons., dr. *A. Lazar*, fisc. cons., dr. *N. Regman*, secretar cons. și mai mulți preoți și învățători.

La gara din *B. Diosig* Arhiereul este întâmpinat de mult popor în frunte cu tânărul și harnicul lor preot *Zaharie Moga*, care în cuvinte bine simțite talmăcește bucuria turmei sale la vederea Arhipăstorului ei. O copilă întinde buchetul de flori albe iar țăranul *Crișan* o frumoasă cunună de struguri, din rodul viței sale. P. S. Sa mulțumește și-i binecuvântă; trenul se

pune în mișcare în vreme ce copiii de școală aclamează, iar copilele aruncă o ploaie de flori.

La *Székelyhid* P. S. Sa e salutat de primpretorele Kovásznyay împreună cu oficialii preturei cercuale.

La *Apátkeresztúr* ieșiseră întru întâmpinare funcționarii preturei din Marghita, în frunte cu pretorele Fichtves

La *Abramul superior* așteaptă pe Arhiereul mai mulți preoți din jur și popor în haină de sărbătoare. Interpretul sentimentelor de bucurie și reverință aici este pâr. *Simoc*.

La *Margita* (unde nu avem parohie ort.) se atașează pretorele *Dărăbant* și câțiva intelectuali români, între cari am remarcat pe advocați Dr. *Nichita* și Dr. *I. Chiș*. Jos la *Margine*, locul coboririi din tren, gara e ticsită de popor, în frunte cu preoții *Mărcuș*, *Nica*, *Navrea*, *Popa*, *Caba* și mai mulți învățători. P. S. Sa este salutat de adm. protop. A. *Horvath*. Copiii de școală întonează „Pre Stăpânul.”. Fetița preotului local ține o alocuție și oferă un frumos buchet. P. S. Sa mulțumindu-le tuturor, arată îndemnurile, apostolești, cari l'au determinat să facă o călătorie atât de lungă.

De aici până la *Satulbarbă* mai este cale de un sfert de ceas cu trăsurile, cari se înșiruie dealungul drumului, stărnind nouri de praf.

În capul satului poartă de triumf, împrejurul ei o mare mulțime de popor, cu praporii și ripizile.

Bucuria și'nsemnătatea momentului o talmăcesc, cu glasul lor duios, clopotele bisericii nouă, în vreme ce notarul *Szedresi* salută pe P. S. Sa, intrat acum pe pământul satului. După cuvenitul răspuns arhieresc, copiii de școală, conduși de învățătorul *Buița*, întonează o cântare și pe urmă convoiul întreg se pune în mișcare, în formă de procesiune religioasă, înaintând solemn pe ulița satului până la ușa bisericii. Aici așteaptă, îmbrăcat în ornate și împrejmuit de popor, preotul local *Alexandru Drimba*, care binevențează pe Cel ce vine în numele Domnului. P. S. Sa răspunde într'o cuvântare mai lungă.

Se coborise amurgul, când arhiereul încunjurat de cler și popor intră în vechia bisericuță de bârne, unde s'a slujit vecernia cu priveghiere. Smeritul lăcaș, care stătea cu sfială de muceniță, înapoia Sionului nou, s'a cutremurat, iar fețele uscățive ale sfinților ei de vechie zăgrăveală în stil oriental, s'au înviorat pe o clipă, la vederea Arhiereului și la auzul cântărilor de clerici, stăpânite de glasul melodios al dascălului *Firu*.

Urmează procesiunea la biserica nouă, unde se face utrenia.

În dimineața zilei de duminică, toți preoții din suită și cei strănși din parohiile vecine, 18 la număr îmbracă odăjdiile și'n frunte cu P. C. Sa Dl vicar episcopesc *V. Mangra* aduc cu litia pe P. S. Sa dela casa parohială, unde eră încvartirat. Înaintea bisericii, după îmbrăcarea Arhiereului, se face sfințirea apei, apoi pregătirea prestolului, încunjurarea, stropirea și ungerea bisericii cu mir.

În răstimpul acesta curtea bisericii și cimiterul eră năpădit de o mare de oameni, cari veniseră la actul sărbătoresc al târnosirii din toate satele vecine, fără deosebire de limbă și de lege. Unii veniau în procesiune, cu prapori și cruci încununate, cântând psalmi pe arii streine.

Se oficiază sf. liturgie, în cursul căreia P. S. Sa hirotesește întru protopresbiter pe adm. protop. A. *Horvath*, și hirotonește întru preot pe diaconul P.

Ardelean pentru parohia din Mehala-Timișorii. La sfârșit Preasântitul ține poporului o cuvântare plină de sfaturi, povești și îndemnuri pastorale, apreciind credința și hărnicia lor și sbiciuind slăbiciunile și alte patime urite ale veacului acestuia. După terminarea sf. liturgii și stropirea întregului popor, Arhiereul este deputația clerului și a învățătorimii tractuale, condusă de adm. prot. A. *Horvath*, apoi comitetul parohial sub conducerea preotului A. *Drimba*.

După masă, P. S. Sa și suita s'au înapoiat cu trenul la Oradea mare, unde a poposit peste noapte la reședința P. C. Sale dlui vicar, iar cu trenul de luni dimineața s'a reintors la reședința sa în Arad, având mulțumirea sufletească de a fi dat destinațiunii sale, creștinești și românești, a 51-a biserică ortodoxă.

**

Biserica din Bucovina.

Ca un miel blând suferita biserica ortodoxă română toate împunsăturile, umilirile, despoierile de avutul ei și resplata acestei umilinți ce pe limba oficială se numește „loialitate” acum guvernul austriac numește pe ucrainul *Artimon Manastirsky* de arhimandrit de scaun, aceea ce înseamnă preludiul punerii bisericii ortodoxe române din Bucovina sub tutela stăpânire rutenească, adică rutenizarea bisericii române din Bucovina.

De curând se svonise separarea bisericii rutene de cea românească, ca aceasta să rămână în curățenia ei românească și rutenii să-și aibă pe episcopul lor precum scris este în canoane ca fiecare națiune să-și aibă pe episcopul ei. Ar fi jertfit pentru aceasta împlinirea a rânduelilor canonice tot ce s'ar fi cerut, doar milioanele fondului lor religionar și așa e administrat de guvernul austriac din Viena, care împarte more patrio: cine 'nparte parte-și face. Făcutu-s'a părtaș toată lumea de fondul lor religionar, să-i plătim, să ziceă în Bucovina, ca cel puțin sufletele să ni le mântuim de rutenizare. În loc de a se realiza înse aceasta dorința a românilor plătită în aur și argint, brusc vine din Viena luarea caracterului românesc a bisericii ortodoxe din Bucovina și rutenizarea ei, instăpânirea rutenilor asupra sufletului și avutului românesc că acesta să fie nimieit, puii de lei ai lui Ștefan cel mare să fie închiși în căpcana ruteană ca ocol să se facă transfuzia lor în pui de năpărcă. În fața acestui atentat clerul ortodox român din Bucovina întrunit în 19 sept. (2 oct.) 1913 în Cernăuți a luat următoarea rezoluțiune bărbătească:

I. Ținând sama de grația, ce biserica ort. rom. din Bucovina a aflat totdeauna la glorioasa dinastie, aduc Maiestății Sale Prea grațiosului lor împărat reînnoite omagii de cea mai devotă susunere și nețărmurită ascultare.

II Constată cu adâncă mahnire sufletească, că decretarea consilierului consistorial *Artimon Manastirski* ca arhimandrit de scaun a urmat fără de consimțirea, ba chiar contra voinței capului lor bisericesc.

III. Află în această procedură o violare gravă a drepturilor constituționale a bisericii lor drept măritoare, și exminând cu temeinicie împrejurările, care au făcut cu putință acest act, s'au incredințat, că Maiestatea Sa a binevoit a dispune decretarea de mai sus în urma unui raport falsificat, făurit cu rea intenție din partea miniștrilor săi.

IV. Convinși fiind, că numirea aceasta, care stă în vădită contradicție cu drepturile constituționale ale bisericii noastre, n'ar fi urmat, cunoscută fiind ade-vărata stare a lucrurilor, *protestează* cu toată tăria în contra acestui procedeu și declară prin urmare, că nu pot privi pe nou numitul arhimandrit de scaun cu drept în funcțiunea, ce i-s'a încredințat, și că nici nu-l vor recunoaște în această demnitate.

V. Iau cu multă satisfacție la cunoștință ținuta vrednică și hotărâtă, ce o documentează Excelența Sa I. P. S. Mitropolit *Dr. Vladimir de Repta* față de violarea drepturilor inalienabile ce i-se cuvin ca cap al bisericii lor și încredințându-l de cea mai nețărmurită admirație și venerațiune îi jură credință și ascultare în lupta dreaptă ce o poartă pentru respectarea bisericii, ai cărei slujitori credincioși sunt.

VI. Având în vedere că referințele din Arhidieceza noastră prin faptul numirii consilierului rutean *Manastyrski* ca arhimandrit de scaun au devenit pentru noi, preoții și poporul român, singurii păstrători ai tradițiilor vechi ale acestei Arhidieceze, de dreptul insuportabile, se îndreaptă în interesul unei pașnice dezvoltări a bisericii noastre atât către Excelența Sa I. P. S. Mitropolit, cât și către deputații români din senatul imperial și din dieta țării cu insistenta rugare, ca să urgenteze din toate puterile la Preaînaltul tron împărătesc rezolvarea favorabilă a petițiilor românilor bucovineni înaintate în afacerea demiterii rutenilor gr. or. din Arhidieceza noastră prin marile adunări ale poporului român din 1911 și 1912.

Anunt.

Subscrisul am perdut decretul, prin care am fost denumit și întărit ca învățător definitiv la școala conf. gr. or. rom. din Parác, Parța. Prin aceasta aduc la cunoștință publică.

George Olariu
învățător.

CRONICA.

† Dr. Petru Pipoș.

Cu adâncă întristare aducem la cunoștință cetitorilor noștri că distinsul profesor de preparandie *Dr. Petru Pipoș* a răposat. În numărul viitor vom reveni.

Aici dăm necrologul familiei, corpului profesoral și al „Reuniunii învățătorilor“.

Cu inimă adânc îndurerată și frântă de durere aducem la cunoștință tuturor amicilor și cunoscuților, că mult iubitul și neuitatul nostru fiu, frate, cumnat și unchiu *Dr. Petru Pipoș*, profesor la institutul pedagogic gr. or. român din Arad, membru de onoare al reuniunii învățătoresți aradane etc., după o viață laborioasă în urma unor suferințe grele și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în 29 sept. (12 oct.) 1913, în etate de 54 ani.

Înmormântarea scumpului defunct va avea loc în 1/14 oct. 1913 la orele 3 d. a., din locuința de pe strada Csernovici Péter Nr. 5.

Tu ai fost unica mângâiere și sprijin al nostru, ferbinți lacrimi vom vărsa pe mormântul Tău scump până la revedere.

Arad, la 29 sept. (12 oct.) 1913.

Văd. Zinca Pipoș n. Tatartzy ca mamă, Elena Pipoș ca soră, Gavril Pipoș ca frate, Ana Pipoș n. Eremias ca cumnată, Victor, Zinca, Aurora, Angela, Veturia și Viorel ca nepoți.

Cu suflet întristat aducem la cunoștință, că mult iubitul nostru coleg *Dr. Petru Pipoș*, profesor de pedagogie a adormit în Domnul în al 32-lea an al rodniciei sale funcțiuni.

Rămășițele pământesti ale neuitatului nostru coleg vor fi înmormântate marți, în 1/14 octomvre.

Binecuvântată să fie memoria lui.

Arad, 29 sept. (12 oct.) 1913.

Corpul profesoral dela institutul ped. teol. ort. român din Arad.

Adânc întristați avizăm învățătorimea română că *Dr. Petru Pipoș* distinsul pedagog român, autorul celor mai răspândite cărți pedagogice române, valorosul profesor de pedagogie al institutului preparandial din Arad și membru de onoare al reuniunii noastre învățătoresți, azi duminică în 29 sept. (12 oct.) la orele 8 a. m. — după o activitate laborioasă de peste 32 ani, în al 54 an al vieții — și-a dat sufletul în mâinile Creatorului.

Înmormântarea marelui nostru mort se va întâmpla marți în 1/14 oct. a. c. la ora 3 p. m. dela locuința aflătoare în strada Csernovici Péter Nr. 5.

Fie-i memoria vecinică!

Arad, la 28 sept. (12 oct.) 1913.

Nicolau Cristea, secretar. *Iosif Moldovan*, prezident.

Monumentul lui Aurel Vlaicu. Comitetul Central al Asociațiunii în ședința sa din 4 octomvre nou a. c. a hotărât lansarea unui apel pentru subscrierea fondului necesar pentru ridicarea unui monument la Oraștie renumitului nostru inventator și aviator Aurel Vlaicu. În acest scop va ruga pe toți cei ce au inițiat până acuma colecte, să trimită toate sumele biroului Central al Asociațiunii.

Contra baptismului. Guvernul rusesc a dat contra sectei baptiste următorul comunicat: „După ce secta baptistă până acuma nu s'a lăsat în Rusia în mod simțitor, dar în vremea din urmă totuși a început a prinde teren în masele poporului și întreține legături de aproape cu străinătatea, guvernul se vede silit a lua măsurile cele mai energice în contra răspândirii acestei secte și între marginile legale, nu se retrage nici dela cea mai grea luptă pentru împedecarea lăptirii ei în masele poporului rusesc“.

Instalarea episcopului de Hajdudorogh. Duminică a avut loc în Hajdudorogh instalarea episcopului gr. cat. maghiar *Miklössy István*. În biserică s'a dat cetire bulei „Christifideles“. La ceremonial au luat parte episcopii rom. catolici *Fischer Colbrie* din Cașovia, *Lányi* din Oradea-Mare și *Drohobeczky* din Nagykorös. Episcopul *Miklössy* n'are încă reședință. Guvernul n'a hotărât până azi locul ei. Deocamdată episcopul se va așeza la Dobrișin.

În vorbirea ținută de noul episcop la banchet, s'a accentuat, că scopul episcopiei înființate este pentru a servi întăririi elementului maghiar. Parohiile fraților noștri incorporate acestei diecese se vede a fi rămas în mâinile sorții, cu toată lupta întepită, ce s'a dat la început.

Societatea academică „Petru Maior“ s'a constituit în adunarea sa generală din 22 sept. st. v. (5 oct. st. n.) pentru anul de universitate 1913—1914 precum urmează: Comitetul Societății: Prezident: I. Victor Vlad, stud. la arhitectură, Viceprezident: Ioan Alămorean, stud. la medicină, Secretar: Romulus S. Molin, stud. la drept, Controlor: Constantin Murariu, stud. la med., Cassar: Victor Iula, stud. la medicină, Bibliotecar: Liviu Ionașiu, stud. la medicină, Vicebibliotecar: George Mihailov, stud. la tehnică, Notari: Vasile Ilieșiu, stud. la medicină, C. Ardelean, stud. la filosofie, Econom: Vasile Ilea, stud. la medicină. Comisia literară: Nicolae Baboie, stud. la filosofie, Andrei Crăciun, stud. la tehnică, Victor Iula, student la medicină, Vasile Cherestes, stud. la filosofie, Teodor Neș, stud. la filosofie, Adrian Suci, stud. la arhitectură, și I. Victor Vlad, student la arhitectură. Comisia de supraveghere: Matei Sofonea, student la medicină, Adrian Suci, student la arhitectură, Nicolae Tipuriță, stud. la acad. com.

Necrolog. Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoșcuților, că iubitul nostru soț, tată, socru și bunic *Iosif Siegescu* inv. pensionat și-a dat nobilul suflet în mâinile creatorului în 22 septembrie n. la 4 ore dimineața, în al 62-lea an al vieții sale. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre vecinică odihnă marți în 23 septembrie n. la 2 ore d. a. în cimiterul din loc Secaș, la 22 septembrie st. n. 1913. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Ana Siegescu n. Buzila soție. Dr. Iosif Siegescu cons. aulic., prof. univ. și dep. dietal fiu. Viola Dr. Siegescu noră. Edita și Nicolae Siegescu nepoți.

— Sdrobiți de durere aducem la cunoștința rudeniilor, amicilor și cunoșcuților, că mult iubita noastră fetiță *Dorica* după lungi și grele suferințe, suportate cu indulgența unei adevărate mucenice, a adormit în Domnul, astăzi, la orele unu și jum., în etate de 9 ani și jumătate. Rămășițele pământești ale scumpei noastre defuncte vor fi înmormântate, după rital gr.-ort. în cimiterul nou orășenesc din loc, sâmbătă, în 4 octombrie n. la orele 3 după amiază, dela locuința din strada erneli (Wintergasse) numărul 13. Fie-ți somnul lin, scump Ingeraș, care ți-ai lăsat părinții în cea mai adâncă jale și durere. Sibiu, 2 octombrie n. 1913. Teodor V. Păcățian și soția Silvia Păcățian născ. Popp ca părinți.

Cronica bibliografică.

În biblioteca teatrală edată de societatea pentru fond de teatru român a apărut în traducere românească Drama istorică Wilhelm Tell de Schiller. Traducătorul e regretatul de pie memorie poet St. O. Iosif. Introducerea și explicația o dă Horia Petra Petrescu. Traducerea este vrednică de marele clasic german și de marele subiect al luptei de independență elvețiană. Mărimea acestei concepțiuni dramatice se revărsă ca o revelație asupra cetitorului. Cine se lipsește de aceasta comoară sufletească păcătuiește contra sa.

Concurse.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățărești din **Fănață** se escrie concurs cu termen de alegere **30 zile** dela prima publicare în organul oficios pe lângă următorul beneficiu:

1. În număr: dela Fănață 400 cor. dela Șighiștel 200 coroane.
2. Intregirea dela stat.
3. Stolele cantonale.

Alesul va avea și provadă și strana în dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Reflectanții observând normele regulamentare își vor înainta recursul adresat comitetului parohial din Fănață Prea On. oficiu ppresbiteral al tr. Vașcău în Cusuiș (Köszvényes, p. u. Kisszedres).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasile Nicoruța* vicar ppsc.

—□—

1—3

Prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile** în „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Tilecuș**, protopresbiteratul Peșteșului, pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela popor prin repartiție 600 cor.
2. Din venite stolare 40 cor.
3. Ajutor dela stat, votat, 350 coroane, de tot 1000 coroane.
4. Cvarțir liber cu 2 chilio și supraedificatele ce se află.

Doritorii de a ocupa această stațiune să-și înainteze petițiile adresate comitetului parohial din Tilecuș, Prea On. Oficiu ppsc în M. Telegd, având dânsii până cu 8 zile mai înainte de alegere a se prezentă în sfânta biserică din Tilecuș, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Tilecuș 8/21 sept. 1913

Pentru comitetul parohial.

Vasile Chirila

Crăciun Ardelean

preș. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopop, inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului al II-lea învățătoresc-cantoral dela școala gr. or. rom. din **Fibiș**, protopresbiteratul Lipovei se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. 1000 cor. în bani gata.
 2. Intregirea salariului conform legii din 1913 dela stat.
 3. Venitele cantonali uzuale.
 4. Locuința corespunzătoare în natură și supraedificatele recerute cu grădină.
 5. Pentru conferință și scripturistică 40 cor.
- Pentru cazul că alegândul învățător ar da dovadă că e în stare de a conduce și instrua un cor bisericesc, comuna bisericescă se deobligă ai remunera ostenelele anual cu 200 cor.

Reflectanții sunt poștiți ca recursele lor ajustate cu documentele recerute și anume: a) extras de botez b) diploma învățătorescă, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) și d) atestat despre serviciile de până acuma — toate în original — și adresate comitetului parohial din Fibiș, să le subștearnă oficiului protopopesc din Lipova (Lippa) având a se prezentă în vre-o duminică sau sărbătoare în s. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic. Alesul învățător va fi obligat a îndeplini agendele cantonale în și afară de biserică a instrua școlarii în cântările bisericesti și a-i conduce regulat în dumineci și sărbători la biserică.

Din ședința comitetului parohial din Fibiș ținută la 29 august (11 sept.) 1913.

Gheorghe Todan
paroh, preșe inte.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuila* protopresbiter inspector școlar tractual.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei (prime) vacantă din **Bucovăț**, carea începând cu anul 92 se continuă în dreapta drumului ce duce spre Moșnița, la carea aparțin și pusele Gyék și Szelistye, se escrie în conformitate cu rezoluția Ven. Cons. Nr. 5454/1913 concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul parohial se compune din folosirea sesiunii parohiale de sub nrul 260 al cărții funduare; din stolă și birul legal; precum și din eventuala întregire dela stat.

Dările publice după beneficiul asigurat are să le suportoare alesul și fără a i-se asigura vre-o remunerație va avea să catehizeze la toate școlile din comună. Parohia fiind de clasa a II (doua) se recere ca reflectanții se aibă cvalificațiunea prescriasă pentru astfel de parohii; iar recursele ajustate cu documentele recerute să le aștearnă la Prea On. oficiu protopopesc al Timișorii (Temesvár-Gyárvaros) și în vre-o duminică sau sărbătoare au să se prezinte în sfta biserică cu observarea §. 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Bucovăț la 14/27 august 1913.

Pentru comitetul parohial.

Constantin Micu.
paroh, preș. com. par.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. ppresb.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala conf. gr. ort. rom. din **Herneacova** devenit vacant prin strămutarea învățătorului Petru Trailescu se escrie concurs cu termen de **30 de zile** în organul diecezan „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar în bani dela comuna bis. 1000 cor. diferența de după art. de lege XVI 1913 s'a cerut din vistieria statului.

2. Cortel și competența de grădină în natură.

3. Dela înmormântări unde va fi poftit va beneficia taxa de 1 cor.

4. Pentru conducerea corului dacă va ști să-l conducă și-l va conduce faptic i-se asigură remunerație corespunzătoare.

Alesul va fi îndatorat să provadă pe lângă instrucțiunea elevilor și a adulților în cântările bisericesti și cantoralul în și afară de biserică.

Candidații cari vor putea dovedi că sunt capabili de a conduce cor vocal vor fi preferiți.

Reflectanții vor avea să-și înainteze rugărilor adresate comitetului par. din Herneacova la oficiul protopresbiteral gr. ort. rom. al Timișorii și a se prezentă în vre-o duminică ori sărbătoare în biserică din Herneacova spre a-și arată desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Rugărilor au să fie ajustate în conformitate cu dispoziția Ven. Cons. Nr. 2218/913 cu estras de botez din matricula bisericească și estras de naștere din matricula civilă, diploma de învățător, atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány), atestat de serviciu, precum și atestat despre îndatoririle față de autoritățile militare — toate în original.

Herneacova la 15/28 sept. 1913.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm ppresb.

—□—

2—3

Pe baza ordinului Consistorial cu Nr. 5600/1913 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Dud** cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Sesiunea parohială în estensiunea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune.

2. Birul legal.

3. Stolele legale

4. Eventualul ajutor din vistieria statului.

Toate dările după beneficiu le va suportă alegândul.

Parohia fiind clasificată de clasa II dela reflectanți se cere cvalificațiunea prescriasă pentru asemenea parohii.

Alegândul este obligat a catehiză la școala noastră confesională fără a așteptă altă remunerațiune, asemenea a predică cel puțin odată în fiecare lună.

Junătate din întreg beneficiul compete până la 21 august 3 septembrie 1914 văduvei rămasă de decedatul paroh.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt datori a-și înainte recursele ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Dud P. O. Oficiu protopopesc din Șiria (Világos) având pe lângă stricta observare a § lui 33 din Reg. pentru parohii a se prezentă în s. biserică gr. or. rom. din Dud în cutareva duminică ori sărbătoare spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Dat din ședința extraordinară a comitetului parohial din Dud la 6/19 septembrie 1913.

Gerasim Văcean
preș. com. par.

Ioan Valentin
not. com. par.

In conțelegere cu: *Mihail Lucața* protopop

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Roșia** (Borosósa) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Școala“.

Emolumente: În bani gata 362 cor., 5 șinice grâu, 5 șinice cucuruz, 16 m. lemne numai pentru învățător, pentru conferințe 12 cor., scripturistica 6 cor., la olaltă dau 600 cor., întregirea e în curgere dela stat.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va provedea strana fără alta remunerație.

Recursele adresate către comitetul parohial din Roșia sunt a se înainte P. O. Of. pbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezentă în cutare duminică ori sărbătoare în sfta biserică, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Florian Boxin* ppresbiter, insp. școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Camna** (Kávna) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Școala“.

Emolumente: Din cassada epitropiei parohiale suma de 561 cor., locuința și supraedificate, lemne 15 m. și pentru sala de învăț., conf. 10 cor. întregirea de s at e în curgere.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără alta remunerație. Recursele adresate către comitetul parohial din Camna sunt a se înainta P. O. Of. ppbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școlar.
— □ — 3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II din Leș (Váradles), se publică concurs, cu termen de alegere de **30 zile**, dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul acestui post de paroh este:

1. Pământ parohial 22 jug. 2. Dela fiecare nr. de casă 1 vică (30 litre) bucate bir, parte săcară parte cucuruz. 3. Stolele îndatinate. 4. Întregirea dela stat. 5. De locuință se va îngriji alesul, până când parohia va edifica casă parohială. Dările după beneficii cad în sarcina alesului. Alesul va avea să catehizeze la ori ce școală din parohie, fără să aștepte pentru aceasta remunerațiune specială dela parohie.

Reflectanții sunt poftiți, ca rugările ajustate cu documentele prescise, să le înainteze P. O. oficiu protopopesc în Oradea-mare (Velența) în termenul regulamentar, având în acest restimp a se prezenta — cu observarea strictă a Reg. p. parohii — în vre o Duminică sau sârbătoare în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant, serviciu divin și oratorie.

Leș, din ședința comitetului parohial ținută la 28 iulie (10 august) 1913.

Vasile Bulzan
președ. comit. par.

Romul Popa
not. com. par.

În conțelegere cu: *Andrei Horvat*, adm. protopopesc în Oradea mare.

— □ —

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Dumbrava** cu filia **Rostoci** (protoprebit. Halmagiului), amăsurat ordinelor ven. Conzistor diec. de Nr. 4512/1912, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Birul parohial legal dela 132 numeri de casă. 2. Stolele legale, uzitate în parohie. 3. Întregirea dotației cu ajutor de stat. 4. Ne fiind casă parohială, până la alte dispoziții alesul va avea să se îngrijească de locuință în parohie pe speșele sale proprii.

Alesul preot se indatorează să catehizeze la școala din Dumbrava, fără altă remunerație și va solvi toate dările după beneficiile sale preotești.

Reflectanții sunt poftiți să-și susțearnă recursele ajustate conform „Regulamentului pentru parohii“ și adresate comitetului parohial din Dumbrava-Rostoci la oficiul protoprezbiteral gr. or. rom. al Halmagiului (Nagyhalmagy).

Se pofteste ca recurenții sub durata concursului să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în bisericile din Dumbrava și filia Rostoci, spre a-și arăta dexteritatea în cant, tipic și oratorie eventual și serviciu dumnezeesc, făcându-se astfel cunoscuți poporului. *Comitetul parohial din Dumbrava-Rostoci.*

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, protoprezbiter.

— □ —

3—3

Librăria Diecezană din **Arad**
caută pentru stabilimentul de croitorie un sodal care știe și e versat în croiul civil, iar pentru stabilimentul de compactorie un conducător (interim sodal) și un ucenic precum și un ucenic pentru tipografie. Dela acest din urmă se cere să aibă minimum 14 ani, având cel puțin 2 clase medii.

ALMANACH

(CĂLINDAR DE BUZUNAR)

PE ANUL ȘCOLAR

1913/14

COMPUS, PENTRU TREBUIŢELE PREOŢILOR ȘI ÎNVĂŢĂTORILOR ROMÂNI

DE

IOSIF MOLDOVAN

DIRECTOR ȘCOLAR ÎN ARAD.

Prețul 1 cor. (10 fileri porto).

O cărticică de toată frumșeța deamnă de buzunarul fiecărui preot și învățator român. Conține: partea calendaristică cu apostolele și evangheliile în zilele de dumineci; extras din molitvelnic (cele mai indispensabile cântări și rugăciuni de cari au lipsă preoții și învățătorii la funcțiuni săvârșite în afară de biserică); clasificarea școlaiilor; ziar de cassă; ord de ore; legea de salarizare învățătorească; tabela de salarizare; afaceri cu posta și telegraful; taxele de timbre, festivitățile școlare, etc.

În considerarea greutăților începutului, făcându-se un număr restrâns de exemplare, rugăm a se face comanda cu posibila urgență.

Comanda se fac la Librăria diecezană Arad.

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188.

RUBINSTEIN MÓR

SPEEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Întreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă responsabilitate, cu căruțele pt. transportul mobilelor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutite de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez, — în ori care parte a țării. Depozitul de ape minerale al domeniului conțelului Schönborn Buchheim Frigyes. Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolývai, Pannonia, Polenai și Luhi Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz“ în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla à 20 fil. Revânzătorii capă. a rabat. D ferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate. 19

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ◆ PALATUL MINORIȚILOR.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruce pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint chiņa	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.